

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczka-utca 3.

A szerkesztőség kérésre visszadási
 vagy megőrzési nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 20.

A magyar nyelv joga.

Gyerek, bolond igazat mond. A horvát lázadókról nem igen tudjuk hamarjában megállapítani, melyik kategóriába illenek bele inkább? De most az egyszer, az elnökök eljárása dolgában igazat mondtak.

Rakovszky és Návay nemcsak nem engedik meg a horvát nyelvű házszabályvitát, hanem az illesmit forszírozó képviselőt a mentelmi bizottság elé utasítják, a mentelmi bizottságban pedig van annyi ész, hogy a renitens képviselőt meg is bünteti. Justh Gyula ellenben dédelgeti a horvát nyelvű házszabályvitát, sőt a magyar képviselőket rendreutasítja, ha az alelnökök eljárása tetszeni mer nekik.

Teljesen igaza van — ez egyszer, kivételesen Supilonak abban, hogy ez az állapot képtelen és tarthatatlan. Többet mondunk: a magyar közjog szempontjából veszedelmes és el nem tűrhető az, hogy valamely közjogi szabály ma így, holnap úgy legyen érvényes. Rakovszky-nál fehér, Justhnál fekete. Ebből olyan szürkeség kerekedik, a melyben aztán csakugyan nem fog tisztán látni senki.

Természetes dolog, hogy ma a horvátok kedvéért elnökválságot felidézni: politikai baklövés volna. Ha Justh Gyula jelenleg ebben találja az ő bölcsességének fényes megnyilatkozását, hogy szembe helyezkedik alelnöktársaival, a képviselőház és az ország közvéleményével s a törvény természet szerű magyarázatával, kénytelen-kelletlen el kell nyelni. Wekerle esze majd csak talál még egy pár olyan formulát, a mivel az elnök eljárásának némi józan külső mázt lehet adni. Most taktikai kérdés, hogy az elnökök álláspontja közt a toronymagasságu ellentétet icipici jelentéktelen szépség hibának magyarázzuk és egyáltalán ne feszegetjük. De ha egyszer túl leszünk a horvát obstrukció legvégső határán, akkor Supiló felszólalását figyelembe kell venni.

Remélhetőleg nem fogják megköszönni a horvátok ezt a figyelembevételt.

Meg kell állapítani kétséget kizárólag, hogy a magyar közjog megengedi-e a horvát nyelvű házszabályvitát? Nem Justh Gyula felfogásáról van itt szó, hanem a magyar közjogról. És ha már ebbe belementünk, akkor minden további tulkapás megelőzése végett pontosan meg kell állapítani azt is, meddig terjednek a horvát nyelv jogai a parlamentben?

Mikor a horvát nyelvelés megkezdő-

dött, Justh egész horvát apparatust rendezett be: horvát gyorsírókkal, tolmácsokkal, írógépekkel, horvát hivatalos közleményekkel. Akkor ezt szükségesnek tartották, ma a tolmács kivételével mind elmaradt Wekerle erélyes fellépése folytán — és senki sem busul utánuk. Ez volt az első lépés a horvát visszaélések elharapódzása ellen. Jött Rakovszky és Návay erélyes eljárása; második lépés. A folytatásnak sem szabad elmaradnia, ha egyesek hiúságán hiba is esik.

A megoldásnak az a kulcsa, hogy a horvát-szlavon tartománygyűlésből választott képviselők teljesen egy elbánás alá esnek a képviselőház többi tagjaival. Egyformák a jogaik és a kötelességeik, tehát például egyforma a fizetésük és egyformán kötelesek a törvény előírása szerint magyarul tudni. Azonban a horvát nyelv már nem egyenrangú a magyarral, mert a horvát nyelv csak a magyar mellett használható, a horvátszlavonországi képviselőknek magyarul kell tudni, de horvátul is beszélhetnek.

A horvát nyelv tudása a magyar törvény szerint egyáltalán nem kötelező a Zágrábban megválasztott képviselőkre, ellenben kötelező rájuk a magyar nyelv bírása. A magyar nyelv használata kötelező, a horváté csak megengedett — ebből kétségtelenül kiviláglik, hogy a ma-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A hülye.

Irta: Hermann Heyermans jun.

A Mops zavaros, kicsi lelkében valami jóleső érzés lopta be magát. Örült, hogy kikerülhette a városi gyerekeket. A nagy öröm széles mosolyban olvadt fel az arcán, mikor befordult egy télreeseő faszorba.

Mopsnak csak apja volt már; édesanyja régen kint pihent a dűledező temetőfal közelében. Mopsnak kicsi korában merevgörccsei voltak s az emberek úgy mondták, hogy attól lett olyanná, amilyen. Szegény Mops! Bajja nem volt veszedelmes, de nagyon, nagyon elrutította a szegénységet. A szeméi merevek, üvegesek voltak, az arca folytonosan torzképekre rándult s az alsó ajaka egészen lelógott. Hülye volt szegény.

Hanem azért Mops még sem volt egészen haszontalan teremtes. Őh nem! A háztartást egészen jól rendben tartotta például. Pedig még csak 15 évtizedes volt. És úgy tudott dolgozni, hogy szinte égeit a munka kezei alatt. Nem volt nyugta, amíg nem ragyogott minden a házban és a konyhában. Máskor meg órákig el tudott ülni aparkus tétlenségben a ház előtt semmire sem gondolva.

Legjobban szeretett azonban sétálni. Elbolyongni a faluból, ki a mezőkre, ahol a gyerekek nem dobálják meg és nem kiabálnak utána gunyveveket.

Mops tehát befordult a melléktasorba... bizonytalan, hibbanó lépésekkel mérte a keskeny erdei utat, nagy, esetlen csipői szürkék voltak a portól és hosszú, csontos kezei csaknem a térdét verték, amint ide-oda lóbázta őket menésközben.

A fordulónál egyszerre rémülten megállott. A szíve úgy dobogott, hogy majd megfulladt tőle. A talu felé vezető széles országút felett két borzalmas dolgot látott, amely értelem nélküli lelkét egészen megzavarta.

A hold... Ilyennek még sohasem látta a holdat. Olyan volt, mint egy vértömeg Vörös... vörös... irtózatosan vörös!... Pedig a hold kellett, hogy legyen... más nem lehetett... De ilyen félelmes, ilyen véres!...

Szegény Mopsnak le kellett az ut szélén ülnie, mert úgy reszketett a félelemtől, hogy lábai nem vitték tovább.

És az a borzalmas holdvilág, az a rettenetes, véres gömb nem volt elég.

Nem. Még valami sokkal borzalmasabb dolog is látszott az égen. Egy csillag. Vagyis, hogy nem is csillag, de valami olyan, mint egy csillag.

Olyan csillagot Mops még sohasem látott. Nagy volt és fehér... egészen hófehér. És a csillag mozogni látszott. Egy darabig előre, aztán fölfelé, majd ismét a mélybe bukott, végül pedig hátrafelé repült.

— Istenem, Ist nem! — rebegte Mops — egy csillag elszabadult...

Egyszerre emberi hangok hallatszottak. A közelben gyermekek nevetgéltek és ugrándoztak. Mops telállott.

A faszorból egy sócét alak vált ki. Kries volt, a szomszédjuk fia. Mops megismerte a fehér sapkájáról.

Mops elébe szaladt.

— Kries — mondta neki dadogva — láttad már a holdat?

— A holdat? Hát mi van a holddal, te bolond? — válaszolt a fiu csufolódva.

— Nézd, nézd! — mutatott Mops félénken az égre. — És nézd azt a csillagot... elszabadult.

A fiu tudta, hogy a közelben a városi gyermekek sárkányt eresztettek föl, amelynek farkára egy lámpást kötöttek s a szegény hülye attól remeg, azt nézi elszabadult csillagnak. Hanem azért a parasztyermekek duvaságával mulatott a szegény Mops vergődésén és még fokozta a szerencsétlen elborult lelkében a névtelen félelmet.

M. t. Hölgyek!

Karácsonyra **a PFAFF**

kellemes meglepetést szerezhetnek urak részére

ezég különleges újdonságaival.

gyar parlamentben a horvát nyelvnek a magyar mellett csak alárendelt szerepe van. Ennek az alárendeltségnek a korlátait kell kitűzni.

Magyar impériumról, magyar szupremációról nem lehet addig komolyan beszélni, míg a magyar nyelv jogainak a szuverén törvényhozásban nem akar az elnök és tud a többség érvényt szerezni. *

A delegációk. Bécsből jelentik, hogy az osztrák delegáció már ma délelőtt megalkult. A magyar delegáció csak este 8 órakor alakult meg. A közös minisztériumok előterjesztéseiből tudósítók a következő részleteket közli:

Szükséglet: Külügyminisztérium 13,964.547, hadügyminisztérium (hadsereg 319,931.164, haditengerészet 57,285.000, összesen 377,216.164) közös pénzügyminisztérium 4,654.246, számellenőrzés 330.646; a szükséglet főösszege 396,165.603 kor. Ezzel szemben a bevételi fedezet csak 9.242.501 és így marad a kvóta aránya szerint fedezendő tiszta szükséglet 386,923.102 korona. Ebből a közös vámbevételek fedeznek 136,922.829 koronát. Marad fedezetlen 250,000.273 korona. Ebből Magyarországot terheli 90,000.098 korona 28 fillér. Ennyibe kerül a közösség Magyarországnak az összes vámbevételeken felül.

A külügyminisztérium a pénzügyiekén kívül jelentést mutat be a hágai békekonzferenciáról. A hadügyminiszter 1907-re 5,360.000 korona póthitelt és a régi hitelek elszámolására halasztást kér. A hadügyminiszter válasza között találjuk azt a fontos kijelentést, hogy a magyar ipar a kvóta teljes arányában fog a szállításokban részesedni.

A Wekerle-Polónyi affér. A folyosón a Polónyi-Wekerle affér képezi a beszéd tárgyát. *Wekerle* ugyanis provokálta *Polónyit*

Gulner Gyula főispán és *Bolgár Ferenc* államtitkár által. A segédek még az éjjel 2 órakor felkeresték *Polónyit*, aki kijelentette, hogy hajlandó elégtételt adni s pénteken megnevezi segédeit. Eredetileg *Wekerle Hadik János* államtitkárt kérte fel, de annak sürgősen el kellett utaznia. Így aztán *Bolgár Ferenc* vállalta el a segédkezést.

Polónyi egyik segédje *Kaas Ivor* báró. A másik még ismeretlen.

Készülődés a szavazásra. A folyosón sokat beszélnek a holnapi szavazásról. Délután ugyanis a delegátusok Bécsbe utaznak s ha holnap nem lesznek idehaza százan, esetleg nem lehet szavazni. Mennek tehát mindentelég sürgönyök, hogy a vidékiek haladéktalanul jöjjenek fel. Sőt egyesek aláírásokat is gyűjtenek, hogy holnapra kötelezik a képviselők a megjelenésüket.

Miért szereltek le a horvátok? A kvótajavaslat általános vitája tegnap a legnagyobb meglepetésre véget ért, ámbar a horvátoknak még hét szónokuk volt, de ezek törölték magukat. A horvátok ma csak rövid zárszavakkal fognak élni és csak a javaslat második szakaszánál akarnak még többen felszólalni. Ilyen körülmények között valószínű, hogy a kvótajavaslat tárgyalása ma, de legkésőbb holnap véget ér, mire azután a Ház megkezdheti karácsonyi szünetét, mely, hír szerint, január 10-ig tartana.

A horvátok tegnap délben a Házban rövid konferenciát tartottak, melyen kitűnt, hogy a képviselők nagy része unja a harcot és az ünnepekre haza akar menni. A legtöbbje családos ember. Már hetek óta nem voltak otthon az öveik körében és így egyszerre nagy honvágy szállotta meg őket. Csak a nőtlen emberek, mint *Supiló* és még néhányan, érveltek a további harc mellett, habár ezek is elismerték,

hogy a küzdelemnek úgy se lesz eredménye, mert a kvótajavaslat tárgyalása december 31-ig minden körülmények között véget ér. Különben is a horvát-szerb koalíció tagjai arról értesültek, hogy *Rakodczay* bán a választásokat mindjárt új év után kiírja és így tanácsos lesz, ha a horvát képviselők a kerületeikben tartózkodjanak.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, dec. 20.

Elnök: *Justh Gyula*.

Folytatták a kvótajavaslat tárgyában.

Surmin György, *Vinkovics Tivadar*, *Pribicevics Szvatozár*, *Lorkovics Iván*, *Bonjanics János* horvátul mondják el záró beszédjüket.

Következett volna a szavazás, de a horvátok névszerinti szavazást kértek. S annak holnapra való halasztását. Amit az elnök elis rendelt.

Következett a konzuli bíraskodás szabályozására szóló törvényjavaslatot.

Bizony Akos az igazságügyi bizottság előadója ajánlja a javaslatot.

A javaslatot is változatlanul fogadták el.

A kiegyezési javaslatok.

Ezután *Hojtsy Pál* előadó röviden kimutatja, hogy megkezdik a kiegyezési javaslatok egész komplexiumának tárgyalását. Erről a minap is folyton beszéltek, nem kell hát újra ismételnie.

Surmin György kezdi meg a horvátok obstruációs beszédjeit. A javaslatok ellen szól. Utána az elnök öt perc szünetet ad.

Szünet után.

Lorkovics Iván hosszú beszédet mond a javaslat ellen.

Az elnök a vitát háromnegyed 2 órakor berekeszti.

Wekerle Sándor miniszterelnök a napirendhez szól ezután és indítványozta, hogy a Ház holnap ne tartson ülést, hanem a legközelebbi ülést vasárnap tartsa meg, melynek napirendjére a kvótajavaslatot és a külkereskedelmi és forgalmi viszonyok szabályozásáról szóló törvényjavaslatot tűzze ki.

Rövid vita után a Ház többsége ez értelembe határozott és az ülés véget ért.

A biharmegyei tisztújítás.

Megindult a nagy harc a megyei tisztújítás érdekében. Minél jobban közeledünk a restauráció napjához, annál inkább élesedik a helyzet mindkét részről. A szabadelvűpárt különösen nagy agitációt fejt ki az árvaszéki elnöki állás megnyerése körül. Az eddigi elnököt *Hranyiczky Károlyt* mindenáron nyugdíjaztatni akarja és pedig oly indoklással, hogy nem volt kellő szigorú. Ez indoklást azonban fényesen megcáfolta az elnöki ideje alatt a közgyűléshez tett számonkérőszék jelentése, melyek mindig

— Haj, haj — mondta a fiu — ez bizony nagy baj, Mops. Ott egy csillag elszabadult és az le fog esni. Jó lesz, ha vigyázol magadra Mops, mert ha az a fejedre talál esni, akkor nem igen látod többet az apádat. Én megyek is dolgomra, mert nem nagyon szeretnek belekóstolni. Tanácslom neked Mops, menj te is haza és dugd a fejed a párnád alá.

— Nekem nincs párnám — mondta a hülye — és mereven az égre bámult.

— No, akkor vigyázz, ha az leesik — mondta a fiu és kacagva tovább szaladt.

— Ha az leesik . . . rebegte Mops . . . csak a holdba ne essen . . .

Mops futni kezdett. Az uton találkozott a városi gyermekekkel, kik fincm ruhákban járnak és nem dolgoznak, nyáron pedig ide jönnek a faluba és Mopsot dobálják kavicsokkal meg sárral és csufolódnak vele, vagy meg is verik, ha elfogják.

A hülye félt a gyermekektől és el akart futni mellettük.

— Hé Mops — kiáltott utána az egyik. Még mindig nem vagy ágyban?

— Hová sietsz, Mops? — kérdezte egy kislány!

— Sietek — dadogta a hülye — szerencsétlenség lehet.

— Szerencsétlenség?

— Az a csillag . . . nézd . . . leesik . . .

— Hü — kacagta a kis béka, aki szintén tudta a sárkány történetét — ebből bizony szerencsétlenség lehet.

— Lehet . . . lehet — dadogta Mops — vajjon mind a csillagok rosszul vannak felakasztva?

— Dróton lógnak — vihogott a kisleány és otthagya a hülyét.

Mops hazafutott. Az édesapja még nem volt otthon. Reszketve gyújtott lámpát, befüggönyözte az ablakokat és levetkezett.

— A lámpát . . . nem . . . nem fogom eloltani — dühöngött magában — nem lehet tudni . . .

Bemászott az ágyba és a takarót egészen magára huzta. A foga összeverődött a félelemtől és a testét kiverte a hideg veríték.

Ha leesik . . . ha leesik . . . ide a ház fedelére . . . keresztültör a fedele, a padlást . . . ide esik az ágyra . . . milyen világosság lesz . . . tűz . . . tűz . . .

És a szegény megzavart lelkű hülye elkezdett imádkozni:

— Istenem . . . Istenem . . . tartsd jól a csillagot . . . kérlek . . . Istenem . . . kérlek . . .

Haas Fülöp és Fiai Nagyvárad Rákóczi-ut

Rimanóczy-palota.

Cs. és kir. szab. szőnyeg és butorszövet gyárosok, magy. kir. udvari szállítók.

Az őszi és téli idény megérkezésével a t. c. közönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storok.

Szabott árak!

Valódi keleti szőnyegek, perzsa, indus és smyrna minőségben.

Szabott árak!

Nagy választékban raktárunkon a HAAS-féle Agra és csomózott szőnyegek legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, lópokrócokban nagy raktár.

elismerést vívtak ki. Ellenben a régi időkben ezrével heverték a restaurációk az árvaszéknél úgy annyira, hogy ha valami elmaradt dologról beszéltek, például mindig az árvaszéket hívták fel. És most a más vármegyéből itt járt tisztviselők is nagy elismeréssel nyilatkoznak az árvaszék felől. Kétségtelen, hogy ennek az állapothoz elérésében egyedül Hranyczy Károlynak tulajdonítható az érdem, az ő elejtése tehát veszteség volna.

Az árvaszéki elnöki álláson kívül más helyeken nem fejt ki oly nagy munkát a szabad-élvűpárt. A két tábor jelölési között különben van más eltérés is, ami lényegesen megváltoztatja a megye jelenlegi képét, ha a függetlenségi párt jelölése megy keresztül.

A jelölő gyűlésből kifolyólag most a következő felhívást küldte szét a függetlenségi párt minden tagjának.

Biharmegye a tisztújító rendkívüli közgyűlést folyó hó 30. és 31. napjain tartja meg.

Felkérjük t. bizottsági tag urat, hogy a tisztújító közgyűlésen mulhatatlanul részt venni sziveskedjék és ösmerje kötelességének pártunknak a tuloldalon felsorolt jelöltjeit szavazatával annál inkább is támogatni, mert a vármegyei függetlenségi és 48-as párt intéző bizottságát a jelöléseknél minden politikai pártárnyalattól és és személyi tekintetektől menten, egyedül vármegyénknek és polgárságának jól felfogott érdeke vezette.

Vármegyénk közigazgatását oly tisztviselők kezébe óhajtjuk letenni, akik arra kitartó szorgalommal és tehetséggel érdemeket szereztek. E törekvésünket pedig siker fogja koronázni, ha pártunk összetart.

Osszetartás legyen tehát a jelszavunk!

Vármegyénk polgárainak és tisztviselőinek érdeke forog kockán!

Egyben felkérjük t. címet, hogy a tisztújító közgyűlést megelőző napon folyó hó 29-én, este 7 órakor a Zöldfa-szálloda kistermében tartandó értekezleten s az azután megtartandó társas-vacsorán okvetetlenül sziveskedjék megjelenni.

Választás reggelén 8 órakor a Széchenyi-kávéházban lesz a gyülekezés.

Kérjük a bizottsági tag urakat, hogy úgy a folyó hó 29-én este 7 órakor tartandó értekezletre, mint a gyülekezésre is teljes számban sziveskedjenek megjelenni.

Nagyvárad, 1907. évi december hó.

Hazafias üdvözléssel az intéző bizottság nevében: *Nadányi Károly*, a biharmegyei függ. és 48-as párt központi elnöke. *Szabó Mihály* dr., a biharmegyei függetlenségi és 48-as párt főjegyzője.

A jelölés teljes névsora a következő:

Alispán: dr. Miskolczi Ferenc.

Főjegyző: Keszthelyi Zoltán

Tiszti főügyész: dr. Wallner Ödön.

Arvaszéki elnök: Hranyczy Károly.

Főszolgabírák: központi járásban Nagy Márton, beéli járásban Eder Géza, belényesi járásban Wertheimstein Hernik dr., berettyóújfalui járásban Jézernitzky Dénes, cséffai járásban Markovits Károly, derecskei járásban Fráter Barna, élesdi járásban Bérczy Imre, érmihályfalvai járásban függőben hagyatott a f. hó 29-én este 7 órakor tartandó értekezlet határozatáig, magyarcsékei járásban Halász Elemér dr., margitai járásban Szathmáry K. Andor, mezőkeresztesi járásban Czifra Kálmán dr.,

nagyszalontai járásban Csanády Jenő, sátréti járásban Bakacs Béla dr., szalárdi járásban Kelemen József, székelyhídi járásban Kovásznay Marcel, tenkei járásban Fráter Emil, vaskóhi járásban Balásbázy Iván.

I. aljegyzők: Baranyi András, Balogh János.

II. aljegyzők: Balog Elemér, Póynár Ernő dr.

III. aljegyzők: Marjay Barna dr., Gerlán Gábor dr.

Tiszti ügyészek: Fássy Lajos dr., Gyöngyössy István.

Arvaszéki helyettes elnök: Fráter Kálmán.

Arvaszéki tanácsvezető elnökök: Jerzsák István, Udvarhelyi Béla.

Arvaszéki ülnökök: Nagy Lajos, Tóth Albert, Szathmáry Király Andor, Biszterszky Iván, Beöthy Lajos, Hegyesi Pál, Mózes Imre, György László.

Szathmáry K. Andor helyére: Jancsovics Jenő és Kranczly Kálmán.

I. oszt. szolgabírák: Wertheimstein Henrik dr., Ercsey Zsigmond dr., Póynár Ernő dr., Darabant Endre, Ercsey Kálmán, Fráter Emil, Frankó Endre, Ercsey Géza, Markovits Manó dr., Tempeleán Dezső, ifj. Dávidházy János, Bige György.

II. oszt. szolgabírák: Tóth István, Fichtner Gyula, Lakatos József, Marjay Barna dr., Bieliczky Vilmos, Bujanovits Rudolf, Középegy Dezső dr., Beliczay Andor, Ravazdy Barna, Varga Akos, Baranyi Tibor.

Megjegyzendő, hogy amennyiben e jelöltek a magasabb állásból kiesnének és a következő állásra jelöltetnének, úgy a kisebb állásra vagy későbbi jelölésnél a megállapított sorrend szerint ismét pártunk jelöltjei lesznek.

Hogy lehet meggazdagodni?

A gyors meggazdagodás titka kétségtelenül az amerikaiak leleményességében van. Minden reklám biztos pénzt jelent, ha amerikai koponyában fogamzott. Az is tény azonban, hogy ezek a reklámok legtöbbször minden alapot nélkülöznek s nincs egyéb célzatuk, mint a hiszékeny embert becsapni, hogy attól pénzt csaljanak ki.

Az ilyen reklámoknak ezer és ezer változatát ismerik már, azonban az emberek még mindig hisznek nekik és lépre mennek, mert mindig újabb és újabb formában jelennek meg. A legtöbb ilyen célú reklám nem kíván az illetőtől nagy összeget, csak keveset, ami azonban összegyűlve, mégis nagy summát tesz ki, azonban az ilyen fajta pénzszerzésnek a szerzőre nézve meg van az a tulajdonsága, hogy az illető becsapott ember tekintettel az összeg kiesésére, nem tesz feljelentést az illető ellen, inkább engedi veszni pénzét, semhogy magának fáradságot okozzon.

Ujabb ilyen reklámok érkeznek a polgárokhoz, akik tekintve a felcsigázott érdeklődést, könnyen beugranak. Mődukban van egy ilyen reklámot leközoelni. Az alábbi reklám egy nagyváradi polgárhoz érkezett.

Bélyeg kelte.

Tisztelt Cimed!

Van szerencsém tudomására adni, hogy igen fontos iratoknak vagyunk birtokában,

amelyek önre vonatkoznak. Mielőtt azonban azokról önnek írának, szükséges tudnunk, vajjon a címe ugyanaz-e ami a börtékon írva van, vagy nem.

Felkérjük tehát a saját érdekében, legyen szives velünk azonnal tudatni, hogy a cím helyes-e, vagy nem, hogy önnek a továbbiakról tudomást adhassunk.

Kérjük a postaköltség fejében 1 koronás bélyeget küldeni, hogy biztosan átvehesse. A koronás bélyeget csakis a postaköltségek fedezésére kérjük, s ha avval nem lenne megelégedve amit önnel tudatni akarunk, a bélyeget visszakapja.

Tisztelettel

Samaritan Supply Company

175. Michigan Ave

Detroit, Mich. U. S. A.

Az illető kihez ez a diszkrét levél érkezett, azok közül való, aki nagyobb amerikai a küldőnél, azért rövid körületekintés után belátta, hogy neki semmitéle rokona sincs Amerikában és sohasem állított ki fontos okmányokat, azért a levelet figyelmen kívül hagyta s felhozta szerkesztőségünkbe, azzal a kéréssel, hogy figyelmeztessük a polgárokat, nehogy felüljenek az ilyenféle leveleknek.

Ezen az egyen kívül még nagyon sok polgárnak érkezett Nagyváradra ilyen felszólítás és nagyon sokan vannak közöttük olyan is, akik elküldték a koronás bélyeget azonban az igen fotos okmány nem érkezett meg a mai napig sem, melyből kétségtelenül megállapítható, hogy csak az 1 koronára volt szüksége a csaló kompaniának.

Magyarországi munkások rokkant- és nyugdíjegylete.

Olyan egyesületnek a címét irtuk ide, a mely hivatva lenne áldásait nemcsak a munkásságra, hanem az egész magyar közönségre kiterjeszteni. Nagyváradon is van tiókjá; de nem hisszük, hogy valami sokan ismernék. Legtöbben még azt sem tudják, mi fán terem a munkásnyugdíj-egylet. Erdemes lesz tehát vele foglalkoznunk.

Az egyesület tagjai munkások, de az alapszabályok szerint kívülök bárki lehet tag; és tényleg be is léptek számosan minden foglalkozási ágból, úgy hogy a jelenleg segélyezett közt van lelkész, tanító, gyógyszerész, hivatalnok, hivataloszolga, mosónő, cseléd minden szakmából való férfi és női munkás és minden különös foglalkozás nélküli háztartásbeliek. A beiratáskor 1 korona 20 fillér beiratási díj és egyszerre legalább 4 heti díj fizetendő. A további fizetések hetenkint eszkozlendők és pedig három osztályba sorozva, a szerint, hogy az illető heti 20, 24 vagy 30 fillér fizetésére kötelezi magát. A nyugdíjellátásra való igény 10 év elteltével kezdődik s a három osztályban annál magasabb összeget tesz ki, minél több évig volt az illető tagja az egyesületnek. Negyven évnél kevesebb tagsági idő esetén a rokkantságot igazolni kell.

Karácsonyi és ujévi játékaruk teljes kiárusítása

Igen tisztelt vevőinknek van szerencsénk tudomásukra hozni, hogy az összes raktárunkon levő játék árunkat, míg a készlet tart, minden elfogadható árban kiárusítjuk.

Tisztelettel: **Klein Sándor és Vilmos** játék- és diszmuáruháza **Rákóczi és Szaniszló-u. sarkán.**

Negyven évi tagság után az illetőnek tel-
tétlenül joga van a nyugdíjra. A rokkantsági
segély és a nyugdíj nagyságát a következő pél-
dék illusztrálják:

Segély, illetve nyugdíj hetenkint (korona
értékben.)

	I. osztály heti 20 f.	II. osztály heti 24 f.	III. osztály heti 30 f.
10 évi tagság után	8:40	9:80	11:90
15 „ „ „	9 —	10:50	12:75
20 „ „ „	9:60	11:20	13:60
25 „ „ „	10:20	11:90	14:45
30 „ „ „	10:80	12:00	15:30
30 „ „ „	11:40	13:30	16:15
40 „ „ „	12 —	14 —	17 —

Olyan nyugdíj ez, a melyet bárki egy kis
takarékosággal biztosíthat magának. Különösen
felhívjuk a közönség figyelmét a hazi cselédek
sorsára. A házi cselédek nem esnek a munkás-
pénztárakról szóló törvény hatálya alá, őket
nem biztosítja rokkantság ellen vagy aggko-
rukra senki, ki vannak téve a bizonytalan
jövő minden esélyeinek. Ezekre valóságos ál-
dás ez az intézmény. Heti 20 fillérrel, havi 40
krajcárral biztosíthatják magukat akként, hogy
már esetleg 10 évi tagság után heti 8 korona
40 fillér, havonta 33 korona 20 fillért kapnak,
ami megmenti őket a koldulás szégyenétől és
nyomorúságától.

De biztosíthatja magát minden más ember
is. Hány olyan ága van az intelligens pályák-
nak, a hol nyugdíjról szó sincs! Heti 30 fillér-
rel biztosíthatja magát az illető, hogy 40 évi
tevékenység után heti 17 korona, évi 884 ko-
rona nyugdíjban részesülhet. Segélyt kapnak
az özvegyek és az árvák is.

Az egyesület 1893-ban alakult meg 692
taggal; 1906 végén a tagok száma már
59,452-re emelkedett, az egyesület vagyona
kített 2,370,012 korona 57 fillért, segélyek
címén pedig kifizetett eddig összesen 103,186
korona 96 fillért. Van az egyesületnek 146
fiókpénztára, egyenkint 50-nél több taggal,
valamint 48 tag szaporitja, egyenkint 50-nél
kevesebb taggal. Az évi bevétel ma már felül-
haladja a félmillió koronát. Nagyobb fiók-
pénztárak vannak Budapesten, Zágrábban, Ó-Bu-
dán, Pozsonyban, Aradon, Temesvárt, Zó-
lyombrézán, Debrecenben, Salgótarjánba, Diós-
győrött, Ózdon, Apatinon, Sopronban stb. A
nagyváradfiókpénztár, ma még a legkisebbek
közt szerepel: 1906-ban csak 1824 korona 90
fillér volt az évi bevétel.

Eppen az a célja e soroknak, hogy köz-
önségünk figyelmét felhívjuk erre az egyesü-
letre. A munkások nálunk túl vannak terhelve
mindenféle pártadóval, anélkül, hogy mást
kapnának érte, mint egy újabb előfizetési fel-
hívásokat. Itt van egy igazán áldásos intéz-
mény, amely csekély befizetéssel igazán nyu-
galmas aggkört képes biztosítani mindenki
számára. Ujabbán a kormány figyelmét is ma-
gára vonta ez az egyesület, úgy hogy most
már kormánysegéllyel folytatja áldásos műkö-
dését. Az egyesület irodája Budapesten saját
házában, VIII. József-utca 23. sz. a. van.

UJDONSÁGOK.

Apponyi köszönete a jogakadémiának.

Ismeretes olvasóink előtt, hogy a nagyvá-
radi kir. kath. jogakadémia tanári kara elhatá-
rozta Apponyi miniszter arcképének lefestését,
ez alkalomból üdvözölte a minisztert s együt-
tal az ő vallásos és hazafias működésével szoli-
dárának vallotta magát (Ágoston és Mártonffy
kivételével!).

Tegnap érkezett meg Apponyi válasza,
mely meleg hangon köszöni meg a tanári kar
üdvözlését és nagyrabecsüli annak közreműkö-
dését és támogatását.

Apponyi válasza a következő:

Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter.
119339. szám.

Örömmel vettem a tekintetes Tanári Kar-
nak folyó évi október hó 22-én tartott ülésé-
ből felterjesztett üdvözlését, melyet irányom-
ban való rokonszenvének és szolidaritásának
kifejezéséül hozzám intézni szives volt.

Amidőn a tekintetes Tanári Kar irá-
nyomban tanusított megítéssel figyelmét a
hála és rokonszenv őszinte érzésével megkö-
szönöm, egyúttal kifejezést adok azon remé-
nyemnek, hogy hazafias működésében a
tekintetes Tanári Kar értékes támogatására a
jövőben is számíthatok.

Budapest, 1907. december hó 12-én.

Apponyi s. k.

* **A nagyszalontai gimnázium igaz-
gatója.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter
előterjesztésére a király Tatár Balázst a nagy-
szalontai állami főgimnázium igazgatójává ne-
vezte ki. A kinevezésről szóló királyi kézirat a
tegnapi hivatalos lapban lett közzéve.

* **Kinevezés.** Glac Antal főispán tegnap
Barth István jegyzői irnokot a pesterei körbe
anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

* **A kishíd tatarozása.** A főmérnök
már régebben kérte a városi tanácsot, misze-
rint adjon neki engedélyt arra, hogy a Szent
László-téri hid padozatát teljesen kicserélhesse
és pedig aszfalttal, ami meg is felel a célnak.
A számvevőség a főmérnök előterjesztésének
teljesítését javasolta annyival is inkább, mert
előreláthatólag az új hid elkészítése igen sok
időt fog még igénybe venni, addig pedig a
jelenlegi hid padlózatának folytonos tatarozása
igen sok költséget emésztene fel.

* **Szegénységi és vagyontalansági
bizonyítványok.** Gerő Armin főkapitány már
régebben tett előterjesztést arra nézve, hogy a
szegénységi bizonyítványokat a jövőben csakis
nagyváradfiókpénztárak egyéneknek adják. A nem
idevaló szegénységi bizonyítványok kérésnek
pedig csak vagyontalansági bizonyítványt adja-
nak, mivel a nem idevaló illetőségű egyének
vagyontalanságáról csakis Nagyváradon győződ-
hetik meg a rendőrség még ellenben ha vidé-
ken bir az illető ingatlanral, ezt nem tudja meg
állapítani oly rövid idő alatt, mint a bizonyít-
vány kiállítása azt megkívánja. A számvevőség

a főkapitány javaslatát elfogadta és annak tel-
jesítését javasolja.

* **Magyarország tiszti cím- és név-
tára.** Az országos statisztikai hivatal az idén
eddig szokásától eltérőleg nemcsak 12 koro-
náért fogja árusítani a tiszti cím- és névtárat,
hanem a kereskedelmi és belügyminiszter se-
gélyével úgy készítik a névtárat, hogy a 12 ko-
ronás mellett lesz egy 6 koronás kiadás is,
melyet csak a tisztviselők szerezhettek be. Az
idei tiszti cím- és névtár csak a tisztújítás után
egy hónappal fog megjelenni és az összes
ujjonnan megválasztott tisztikar névsorát is
fogja tartalmazni.

* **A Breider ház megint kísért.** A
szomorú emlékü Breider ház megint beszélt
magáról egy beadvány alapján. Nevezetesen a
tegnapi nap folyamán Moskovits Farkas, aki
szomszédos a veszedelmes épülettel, beadványt
intézett a városhoz. A beadványban Mosko-
vits előadja, hogy tudomására jutott, miszerint
a villamos vasut megakarja indítani az üzemet
a második vágányán is, tehát a Breider-féle
ház előtt futó vágányon is. Ez a forgalom az
összrepedezett falakra veszedelmes lehet, mi-
által a szomszédos épületek és az ezekben tar-
tózók vagyoni és személybiztonsága is ki-
van téve a veszedelemnek. Ezekre való tekin-
tetel kéri, hogy a villamosvasut forgalmát ad-
dig, míg a Breider ház teljesen szilárdul fel
nem lesz építve, ne nyissák meg. A megnyitás
ellen való tiltakozáson kívül kéri még Mosko-
vits a Fábrián-utca megnyitását, melyet a sz-
rencsétlenség óta elzár az építkezés. Erre vo-
natkozólag kéri, hogy az építkezés alatt az ut-
cát nyissák meg olyformán, hogy a Fábrián-
utcai részt egy alagútszerű átjáróval lássák el.

* **A nagyváradfiókpénztár kibővítése.**
A magyar államvasutak nagyváradfiókpénztár-
nöksége tegnap értesítette a város tanácsát,
hogy az indóház kibővítésére vonatkozólag a
kisajátításnál érdekelt felekkel e hó 27-én
szándékozik megtartani a tárgyalásokat. A tár-
gyalások délelőtt 10 órakor lesznek megtartva
a városházán.

* **Drougeria jog átruházás.** A Szent
László-téren lévő »Szerecsen« című drougeria
tulajdonosa Géher Antal tegnap kérelmet adott
be a városhoz, hogy engedjék meg neki, mi-
szerint drougeriai jogát Bleier József és Darvas
Istvánra ruházhassa át.

* **A vasárnapi munkaszünet.** A keres-
kedelmi miniszter tegnap sürgős körrendeletet
intézett valamennyi város törvényhatóságához
a karácsonyi ünnepeket megelőző vasárnap
munkaszünete tárgyában. A kereskedelmi mi-
niszter vasárnapról, tehát e hó 22-éről az álta-
lános munkaszünetet feloldja. Ez a feloldás
azonban nem vonatkozik az ipari ágakra, csu-
pán a kereskedelemre, adás-vevésre. A minisz-
ter felhívja a törvényhatóságokat, hogy e ren-
delésről még idejében értesítsék a kereskedő-
ket és általában az érdekeltket. Az általános
munkaszünet feloldása a hivatalokra nem ter-
jed ki, ezekben a munkaszünet fenmarad. A
munkaszünet felfüggesztése nem egész napra
terjed, hanem csak déli 12 óráig.

Rendkívül árleszállítás mellett a
szokásos évi

Nagy Karácsonyi Vásár

megkezdődött. Nem partie áruk, hanem az idény ujdonságai kerülnek eladásra. Szőnyeg és lópokróck minden elfogad-
ható árban teljesen kiárusíthatnak. — Angol és francia női szabóság. —

CZILLÉR IMRE áruháza Olaszi, Fő-utca. Flóok üzletek: Szent László-tér és Kolozsvári-utca.
TELEFON 232. TELEFON 232

* **Egy magyar újságíró perfidiája.**

Budapesti tudósítónk jelenti: Óriási a felháborodás a sajtó körében egy magyar újságíró, Szebenyei József ellen, aki mint a Daily Telegraph angol újság budapesti tudósítója, a Spectator nevű angol újságban sűrű egymást utánban tett közzé magyargyalázó cikkeket Scotus Viator álnév alatt. A perfidiájára most jöttek rá és megtudták, hogy Szebenyei az angol bibliatársulat magyarországi fiókjának egy angol ügynök révén helyezte el perfid cikkeit a Spectatorban. Szebenyei Józsefet Nagyváradon is sokan ismerik. Egy időben itt lakott és angol lelkékből tartotta fenn magát. Ez az eset is arra vall, hogy a Herceg Ferenc »szidó gyerekei« mennyire igyekeznek rászorgálni arra a dicséretre, amelyben Herceg Ferenc őket annak idején alkalmasint jobb tudomása ellenére részesítette.

* **Öngyilkossági kísérlet.** Balázs Tódor cséffai születésű, 15 éves gör. kel. vallású ifjús, gazdájától Boros János csizmadia mestertől már hetedizben szökött meg, azért, mert állítólag gazdája rosszul bánt vele. Legutóbb folyó hó 17-én szökött el, azonban az ipartestület gazdájához visszarendelte. Ettől elkésere, tegnap este a Baross-hidról a Körözsbe ugrott. Ugy látszik azonban a hideg fürdő hamarosan észretéitette mert mire az ott őrszolgálatot teljesítő rendőr lesietett a partra, Balázs Tódor már kifelé gázolt a vízből. Egyébként semmi komolyabb baja nem történt.

* **Az állatvásártér kerítése.** Liszkay Béla fővármester tegnap jelentést tett a városi tanácsban, hogy az állatvásártér korlátai jelenleg olyan állapotban vannak, hogy azokat egy szél is képes kidönteni. Mivel pedig sok helyen már is hiányos a korlát, könnyen behajtható oda az állat anélkül, hogy a köteles díjat megfizetné tulajdonosa, miáltal a város károsodik, kéri a főellenőr, hogy az egész vásártér teljesen ujonnan kerítettessék körül.

* **Tolvaj a pincében.** Tegnap este Nagy István rendőr Molitórisz István nagydobosi születésű hetest bekísítette. A hetest a Kereskedelmi Csarnok alatti pincében egy Tógyer nevű cseleddtársa rajta érte, amint a borosüvegek között manipulált. Molitóriszt a rendőrség lezárta s az eljárást folyamatban tette ellene.

* **Veszélyes légycipés.** Mint értesülünk, Csokaly községében végzetessé válható hullaboncolást teljesítettek tegnap. A boncolásnál jelen volt Varga József bíró is. A műtét alatt a bíró kezére egy légy szállott s azt megcsipte. A légycipés vérmérgezést idézett elő úgy, hogy most a bíró élet-halál között vergődik.

* **Egy csodabogár.** A napokban megírtuk, hogy Biharmegye hivatalos lapjának élén egy teljesen elváltoztatott címer van, melyet valaki saját fantáziája után készített. Ez a csodabogár még most is ott diszeleg a lap élén. Ugy látszik a megye vezetőségének teljesen kikerüli ez a figyelmét, pedig sok félreértésre adhat okot, különösen most, amikor a megye címere kérdése még megoldatlanul van.

* **Enyveskezü kéményseprő-segéd.** A reszegepiskolti csendőrség tegnap értesítette a nagyvárad rendőrséget, hogy Simándi Ferenc ottani lakostól Csáda Lajos kéményseprő-segéd 19 drb 20 koronás bankjegyet ellopott s azután megszökött. A csendőrség kéri a kéményseprő letartóztatását. A megszökött segéd személyleírása: budapesti születésű, mármaroszigeti illetőségű, 31 éves, nőtlen, r. kath. vallású, nyúlánk, hosszú arcú, kék szemű, szőke szemöldökű, borotvált szakállú. Ruházata, melyet szőkekor viselt: térdigérő fekete kabát, fekete

nadrág, fekete keskenyszélű kalap, fekete füzös cipő.

* **Legalkalmasabb karácsonyi és újvi ajándéktárgyak,** melyek maradandó értékkel bírnak, a legjutányosabban kaphatók *Szilágyi Géza és Társaság*-utcai üzletében Nagyváradon.

* **Rytko Viktor,** ki városunkba érkezett és találmányáról e hó 22-én tartja a Tüzoltólaktanyában érdekes és tanulságos felolvasását, a mai naptól kezdve a Zöldfa-szálloda 26. sz. szobájában szívesen áll a n. é. közönség rendelkezésére és d. e. 8-10 ig, d. u. 2-5-ig szívesen szolgál találmánya tekintetében bármilyen felvilágosítással. Lapunk mai számában foglalt hirdetésére felhívjuk a közönség figyelmét.

* **Uj gőzmosóda.** Mosunk, testünk és tisztitunk férfi-, női- és gyermek-ruhákat: hol? Az ujonnan megnyitott *Szabó féle Hattyu Gőzmosóda*-ba és 16 év óta fennálló kelmefestő-és vegytisztító telepe: Körözs utca 1. szám. Fiók-üzlet: Fő-utca, Bazár-épület. Telefon 767. Ruhák haza és vissza szállítva.

* **Óriási mennyiségű karácsonyi cukorkák és karácsonyfa-díszek** érkeztek, melyek meglepő olcsó árban lesznek kiárusítva **PETROVICS MIHÁLY** fűszer-és csemege-kereskedésében Nagyvárad, Fő-utca, (Huzellával szemben).

A legizésesebb férfi-fehérneműek nagy választékban ROTH M. utóda kalap- és uri divat üzletében.

SZINHÁZ.

A hét műsora

Szombat: Mi történt az éjjel?
Vasárnap: d. u. Gyurkovics leányok, este Varázskeringő.

Mi történt az éjjel?

Semmi különös. Előadásra került egy, a francia bohózatok rendes receptje szerint készült darab s a közönség elég jól mulatott. Sem valami nagy sikert, sem az ellenkezőjétől nem jegyezhetjük. Közepes darab, közepes előadásban.

Az est hőse *Krasznai* volt. A tedd-ide-tedd-oda patikust annyi komikus jellemvonással tudta felruházni, hogy a közönség *Krasznai* jeleneteinél ki nem fogyott a derűtségből. Ügyes volt *Tábori* Frida is. Néhány kuplóján nagyon érzett ugyan, hogy csak úgy rátapasztották a darabra, de ezért kárpótolta a diókuplé sikerült előadásával. *T. Pogány* Janka a harapós Xantippen szerepét élethíven, sok derűtséget kelteve alakította. *Tóth Eleknek* és *Palásthy Sándornak* voltak még nagyobb szerepeik, amelyekben igyekeztek sokat lendíteni az előadás sikerén. Közönség közepes számmal.

Mi történt az éjjel? Bisonnak ötletes, vidám bohózata: Mi történt az éjjel? amely tegnap este oly zajos nagy sikert aratott, ma este ismét színpadra kerül ugyanolyan szereposztásban, mint tegnap este. A kitérő francia bohózat hétfőre ismét színpadra kerül.

Vasárnapi előadások. Igazán érdekes, színes vasárnapja lesz a legközelebbi színháznak. Vasárnap délután Herceg Ferenc bájos, klasszikus társadalmi színműve: a Gyurkovics leányok, este pedig a Varázskeringő kerül színpadra.

Karácsony a színházban. Nagy ambícióval készül a színház a karácsonyi ünnepekre. Karácsony előtti nap, kedden délután fél helyárok mellett a híres gyermekmese: Ha-

mupipőke kerül színpadra. Szerdán délután Bernát, Heltai pompás bohózata, este Kada Elek Hercegasszonyja, másnap csütörtökön délután a Vig Niebellungok, este pedig a Varázskeringő kerül színpadra. Ezenkívül a társulat nagy ambícióval készül az Orfeus és az Alarcosbál című nagy operák színpadhozatalára. A két operából már hetek óta tartanak a próbák.

IRODALOM.

A Szent-István-Társulat legújabb népiratkái.

A Szent-István-Társulat által a nép számára készített iratkák igen sokoldalúak; mesélve tanítanak és tanítva mulattatnak s a megszokott népies olvasmányoktól leginkább abban különböznek, hogy irodalmi színvonal, hang és stílus dolgában semmi kivetni való nincs bennük. *Kacsány Gézának Magyar rab-szolgák Amerikában* című kis füzeté megérdemelné, hogy tízezer számba terjesszék s ahol a nép elolvassa és megszíveli a *Sok gyermek, sok áldás* vagy a *Szép Rozál romlása* című iratkákat, ott botot fognak a leánykereskedés mézes-mázos beszédű ügynökeire s ott megszűnik az egygyermek-rendszer nemzetpusztítása.

Gazdáknak hasznos utmutatókkal szolgálnak *Horváth E. Jánosnak Mire jó a futóhomok?* és *Mit együnk, mit igyunk?* valamint *Mócsy Lászlónak Az istállótrágya és A műtrágyák* című iratkái. Mindegyik praktikus és kiszolgáltatásokban nagyon értékesíthető tanácsokat ad s így növeli olvasóinak jövedelmét.

A nép művelésének hathatós eszköze lesz a népiratkákon kívül az a legényegyletek számára készült két szindarab is, melyeket két piarista tanár: *Tölcséry Ferenc*, a katolikus legényegyletek ügyének régi buzgó és eredményes munkálkodású mozgatója és *Brach József* írtak. Az előbbi bohózatának címe *Apróhirdetés*, az utóbbi *Eljegyzés akadályokkal* s előre láthatólag mindkettő kedvelt darabja lesz a legényegyletek műsorának.

A Szigligeti Társaság által meghirdetett pályázat határideje a folyó évi december hó 31-én lejár, mely körülményre az elnökség felhívja a pályázni akarók figyelmét. Pályázat lett hirdetve: a) egy az esztétika, irodalomtörténet, képzőművészetek vagy a társadalmi tudományok köréből vett dolgozatra, jutalom 200 kor.; b) egy kisebb szépirodalmi prózában írt műre p. o. elbeszélés, rajz, genre, jutalma 100 kor.; c) egy elbeszélő költeményre, jutalma 50 kor.; d) egy lyrai költeményre jutalma 50 kor.

TÁVIRATOK.

Magyar bányamunkások tüzhálála.

— Borzalmas bányarobbanás. —

Budapest, dec 20. Pitsburgból jelentik: Pitsburg mellett az ottani Oel Company részvénytársaság kőszénbányájában borzalmas robbanás történt. A bányalég oly erővel robbant fel, hogy több kilométerre elhallatszott a robbanás. A robbanás több munkást kidobott a tárnából, akik így könnyű sebbel menekültek meg. A tárnában maradt mintegy négyszáz munkás, kiknek legnagyobb része

magyarországi elpusztult a bányában. A mentők tehetetlenül állnak a tárna előtt. A szakértők véleménye szerint a bányában maradtak közül egyet sem lehet megmenteni, mert aki a robbanás után még életben maradt, az a bányában támadt tűz következtében fejlődő mérges gázokban fog megfulladni.

Felrobbant puskapor.

Palermó, dec. 20. Az Ajeta-téle fegyverüzletben a puskaporkészlet felrobbant. A robbanás következtében a ház összeomlott, és a szomszédház kigyuladt. Eddig 12 halottat húztak ki a romok alól.

NYILTTÉR.

Értesítés.

Miután üzletemben a fő súlyt csakis az uri divat, kalap, fehérmű és nyakendőre fektetem, ez alkalommal bezárólag dec. hó 31-ig a többi cikket u. m.: divatos mellények, cipők, bőrárak, pénz- és szivartárcák, utazó-bőröndök Plaidek kocsi-takarók minden elfogadható árban ki lesznek árusítva . . . . .

Lukács Aladár

fehérmű- és kalapspecialista
Telefon 516. **** Rákóczi ut.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 20.

Osztrák hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámitoló bank	—	—	463.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Osztrák m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonátőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 20.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza ápr. 1908	—	11.91
Rozs ápr.	—	11.81
Zab ápr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. dec. 20.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyeremény sorsjegy kölesön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	140.—
Osztrák járadék papirban	—	—	95.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	96.50
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.75
Osztrák korona járadék	—	—	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	—	—	693.50
20 frankos (Napoleondor)	—	—	19.20

A bor vámjának leszállítása. Egyes borvidékeken azt híresztelik, hogy a kormány a bor vámját leszállítani s ezzel az olasz bor behozatalát lehetővé tenni szándékozik. Illetékes helyről vett értesülésünk szerint ezek a híresztelések minden alapot nélkülöző, légből kapott koholmányok s céljuk kizárólag a szőlősgazdák félrevezetése, hogy eladandó boraikon a kínált alacsonyabb árakon tudjanak. A szőlősgazdák óvakodjanak attól, hogy ily híreszteléseknek hitelt adjanak.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciaából.)

82

Régine leroskadt egy karosszékre és majdnem remegett a felindulástól, mialatt ezt a sajtószöveget végigolvasta. Az is igaz, hogy a Varouzenével folytatott beszélgetés és a visszamlékezés saját szenvedéseire is nagyon felizgatta őt és rendkívülien érzékenyvé tette. Az emberi lét bizonytalansága most hirtelen, új oldalról mutatkozott előtte és szorongó szánalmat ébresztett benne. Melina barok, félig cseléd, félig cocotte-stilusban, az alázatosság és cinizmus, a tréfálódzás és meghatottság vegyülékével jelentette be bukását; elmerült az ingoványban, ahová az ő segítő keze, szeretete nem érhet, mert a társadalom messi homályában örökre eltűnt előtte a leány. És az a kis Roseline, akit ő olyan jól ismert, ez a derék szép, kis munkásleány, az ő szíve is belesodortott a szerelembe, mely csókokkal és mosolyokkal kezdődik és a kétségbeesés felé fogja vezetni őt. Réginé, aki mindig visszartartotta magát a hiábavaló sirástól a különböző szomorú benyomások alatt, nem tudta visszartartani könnyeit; azok kicsordultak a szeméből. Egy fényes köncsepp egészen a térdein nyitva fekvő levélre hullott alá.

X.

Villám a sötétben.

D'Amberés hadnagy ezrede ezen a télen Nizzában állomásozott.

Katonatiszti kötelességeit Hugó legjobb tulajdonainak felhasználásával töltötte be, vagyis: lelkiismeretesen tudománytalanként a jó akaratot, szeretettel érdeklődve katonaiért. Szabad óráiban hadiskolai vizsgáira készült. Nagyon ritka, szabad pillanatait, melyekben megszakította lázas munkásságát, egyedül töltötte, többnyire a tengerparton, ahol mindig egy és ugyanazon álomképpel tépelődött.

Unokatestvére iránti szerelme csak növekedett a solgéri kaland óta.

Midőn Régine menyasszony lett, Hugó még örült szenvedéseinek közepett is, mindig a kényszerült kiábrándulásra . . . a feledésre, vagy talán a revanchera is gondolt. Az önértzet, a létezés, a harag elősegítették becsületének diadalmaskodását, miként bevallhatatlan kalandorok csapatának segítségét is igénybe vették, ha kétségbeesett ügy megmentéséről van szó. Most azonban . . .

A rossz irányú erőkből semmi sem maradt meg szükséges elhatározásának támogatására.

Régine elérhetetlennek látszott Hugó előtt. Most még több oka volt őt jobban szeretni, mint valaha, de ez a szerelem mégis most jobban tiltva volt előtte, mint valaha. A tragikus este titokzatossága állt közöttük. Mindaddig, amíg Malboise márkine nem fogja megfejtetni özvegyiségének véres talányát, nem fog szabadulni a bilincsektől, melyek őt a halotthoz láncolták. Mindaddig, amíg nem tudja, kinek a keze ölte meg férjét, nem fogja kezét senkinek sem nyújtani.

Hugó nagyon is jól gyanította, minő ketyel, meg nem nevezett, be nem vallott, de nagyon is életképes kétely rágódott ezen asszonyi szíven; de remélte, hogy a bűnügyi vizsgálat, ha nem is deríti fel a bűnöst, de legalább olyan nyomra vezet, ami mástéle teli Régine gondolatait. Kínzó nyugtalanságát talán megnyugtatta majd valami némi valószínűséggel felruházott feltevés. Nem látszott-e Régine mohón ragaszkodni mindenhez, ami unokafivérét kitisztázhatná a gyanútól?

(Folyt. köv.)

Szigligeti-Színház.

Ma, szombaton, 1907. december 21-én,

Mi történt az éjjel?

Enekes bohózat 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK.

Poulard Joseph, gyógy-szerész	—	—	Krasznai
Seraphine, neje	—	—	T. Pogány Janka
Dr. Blanchon Paul, orvos	—	—	Tóth Elek
Susanne neje	—	—	Tábori Frida
Berjonnat, Susanne atyja	—	—	Szarvassi Sándor
Berjonnatné	—	—	Simon Mariska
Justaret, birtokos, Blanchon barátja	—	—	Palásthy
Rose, szobaleány	—	—	Csepreghi I.
Casimir, inas	—	—	Rajczányi

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap, december 22-én, délelőtt 11 órakor, rendes esti helyárral mellett jótékonycélu

SZÍNHÁZI MATINÉ

délután 3 órakor, félhelyárral mellett színtre kerül:

Gyurkovics lányok.

Vigjáték 4 felvonásban.

Este fél 8 órakor, rendes helyárral, bérletszűnetben színtre kerül:

VARÁZSKERINGŐ.

Operette 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás

a »Polgári takaré- és segélyszövetkezet«

13-dik évtársulatába.

A »Polgári Takaré- és segélyszövetkezet« 1908. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1910. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.** A három év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, amennyiben minden tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeremény-osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg négyötöd részét 6 százalékos kamattalá mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönképpen felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesítetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fill. (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1908. január 3-tól kezdődő 13-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1907. november hó:

A Polgári takaré- és segélyszövetkezet igazgatósága.

13-ik évtársulat befizetési napjai:

kedd délután 3-5-ig.
szombat délután 3-5-ig.

A szövetkezetnek ez időszereint 2000 tagja van mintegy 35000 üzletrészszel.

Hirdetmény.

A Bihar megyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank f. évi május hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlésében elhatározta, hogy

140 frt. névértékű régi

részvényeit

300 korona névértékről

szóló

új részvényekre cseréli ki.

Felhívjuk tehát a részvényeseinket, hogy **regi részvényeiket** vagy a már beszolgáltatott régi részvényekről kapott **letéti elismervényeket** épúgy az ujonnan jegyzett részvényekről szóló ideiglenes részvény elismervényüket kicserélés végett hozzánk **mielőbb beszovalgatni sziveskedjenek**, melyek ellenében a megfelelő új részvényeket azonnal kiadjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR ÉS TERMÉNYHITELBANK.

GÖZFÜRDŐ, GYÓGY-

-- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztheti gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a

RYTKÓ-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheuma, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosszulletet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással. 1 kor. helyeg beküldése ellenében szivesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségesítő teljes gőz 370 **4 fillérbe** kerül. 1-150

Egészségi cipők, valamint izzadtság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinthető a feltalálónál:

Rytkó Viktor BUDAPEST, VII. Dob-utca 48. sz.

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Zöldfa-szálloda 26. sz.**, hol naponta 8-10 és 2-5-ig felvilágosítással szolgál.

Mínt hogy egy budapesti fűző-üzlet megvásárlása által azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a **legelegánsabb**

fűzőket,
fűzővédőket,
Diana-öveket

félárban árusíthatom, miért is az érdeklődők figyelmét van szerencsém felhívni.

Legalkalmasabb karácsonyi ajándék!

Tisztelettel

Rosenzweig Róza

mellfűző-gyár.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

Párisi világkiállítás 1900. Grand Prix 1896. Milleniumi kiállítás, állami Telefon 280. nagy aranyérem. Concours. Alapítva 1854.

Első magyar Részvény söröző Kőbánya.

Főraktár Nagyvárad és Biharvármegye területére saját házukban Nagypiac-ter 3. Salamon Benedek cég.

Hordókba és palackokba fejte forgalomba hozzuk összes gyártmányaink u. m. ászok, király, kiviteli és dupla márciusi, bajor és udvari sör, mely nemcsak az ország, de a külföld híres gyártmányait és minőségileg jóval felülmúlják. Főraktárunk a palack-osztályra különös gondot fordít s azt a legújabb, legelőkeltebb üvegmosó, lefejtő stb. gépekkel felszerelte. Különösen felhívjuk a szives érdeklődők figyelmét a legkiválóbb orvosok által ajánlott

dupla Góliát maláta gyógsörre melyet eredeti gyári töltésben különleges palackokban hozunk forgalomba. **legjobb étvágyfokozó asztali ital** ajánlatos hanem Ezen gyógsör nemcsak mint a magánkezelésben a következő esetekben kiváló eredménnyel használtatik és pedig gyermekágyasok álmatlanok, üdülők, szoptatónők, idegkimerültség és emésztési zavarokban szenvedőknél, női betegek, vérszegények, rosszul tápláltak, gyengélkedők.

10 üveg és ezen felüli megrendelések házhoz szállítatnak

Kérjünk mindenütt Kőbányai Részvény sört.

Kitünő minőségű

≡ b ü k - h a s á b t ü z i f a ≡

hasábban, vagy felaprózva

Moskovits Mór és Fia gyártelepén

Kolozsvári-utca

olcsé áron eladó.

200 pompás zsebórát ingyen!

200 pompás Anker remontoir órát fog kiosztani a **Tolnai Világlapja** azok között, akik 1908. január havában a Tolnai Világlapjának négy egymásután következő számában megjelenő és egymással összefüggő rejtvényt helyesen fejtik meg.

Miből áll ez a rejtvény?

Ez a rejtvény egy közismert hazafias tárgy, magyar festményt ábrázol. A szétdarabolt kép egyes darabjait a Tolnai Világlapja négy egymás után következő számában mutatja be. A rejtvény megfejtése úgy történik, hogy a Tolnai Világlapja említett négy számából kivágjuk ezen képdarabokat s úgy állítjuk össze, hogy hiány nélkül az egész képet adják. A helyesen összeállított és papírra felragasztott képet pedig beküldjük a Tolnai Világlapjának, amely a kitűzött 200 Anker remontoir órát a helyesen megfejtők között fogja szétosztani.

241 - 1 15

Hogy kik kapták meg ezen remek ajándékokat, azon 200 egyén névsorát a **TISZÁNTUL** 1908. február 16-iki számában fogjuk a nagyközönség tudomására adni. — A Tolnai Világlap-ját vidéken bármely újságelárusítónál 12 krért lehet megvenni.

Alapított 1892.

Alapított 1892.

WURST JÓZSEF

fűszer- és csemege-üzlete Nagyvárad, Rimanóczy-palota.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség b. tudomására hozni, hogy 78 év óta fennálló fűszer- és csemegeáru üzletemet tetemesen megnagyobbítva, Bartsch-palotából a szemben lévő **Rimanóczy-palotába** helyeztem át. Uj üzletemet mélyen tisztelt vevőim kényelmére a legmesszebbmenő kíváncsúnak megfelelőleg rendeztem be s fokozott tevékenységgel oda törekszem, hogy majdnem egy század óta fennálló üzletem jó hírét a jövőben is, **uj helyiségemben** nem csak fenntartsam, de pontos, figyelmes kiszolgálással, szolid árákkal és **kitűnő áruimmal**, mit semmi verseny felül nem mulhat, öregbítsem. Egyidejűleg van szerencsém ajánlani a közelgő **karácsonyi és újévi ünnepekre legalkalmasabb cikkeimet**, ugymint eredeti Magyar- és Francia pezsgők, valódi asztali peccsenye- és csemegeborok, külföldi likőrök, Valódi Martel-cognac, karácsonyfa-diszkek, szalon-cukorkák, töltött bonbonnerek, ugyszintén idei teák, Popov- és Horisntány-teák lerakata, angol tea-sütemények, valódi angol old. Jamaikai rumok.

Mélyen tisztelt vevőim pártfogását kérve, vagyok

Vidéki és helybeli telefon 40 sz.

kiváló tisztelettel

WURST JÓZSEF cég.

Nagy választékban, igen előnyös áron és minden nagyságban kaphatók

szép formás növésű feyőfák és ezek díszítéséhez a legszebb cukorkák, chocolate díszalakok,

mindennemű karácsonyfadiszkek, csillárok, színes gyertyák, gyertyatartók

Különös figyelmet érdemel gondosan összeválogatott chocolate cukorkák és a karácsonyfadiszkek csoportos gyűjteménye, melyek a különböző nagyságu karácsonyfák arányában vannak összeállítva. Bátorodom egyuttal a n. é. közönség szíves figyelmébe ajánlani egyéb idénycikkeimet is:

Allandó nagy raktár: kiváló finom sajtok, prágai sódar és különböző felvágottak, olajos és pácolt halneműek, angol- és édes tea kenyerek, ehinal- és orosz-teák, angol rum, francia- és magyar cognac, pezsgőkből, továbbá peccsenye és saját termésű asztali borokból.

A nagyérdemű közönség számos bevásárlásait kéri, tisztelettel:

Kitűnő magyar mustár.

Telefon: megyei és helybeli 8. sz.

Kiss Károly

Janky Antal utóda.

Üzlet felosztás!

Tudomására hozzuk a nagyérdemű közönségnek, hogy az évek óta fennálló detail-üzletünket, más vállalat miatt

teljesen felosztjuk, ellenben gyárunkat tetemesen megnagyobbítjuk

és a raktáron levő összes férfi-, női- és gyermekcipőket a legfinomabb kivitelig minden elfogadható árban áru-

Berendezés eladó! sitjuk el, kérjük ezen ritka alkalmat felhasználni míg a készletünk tart. **Berendezés eladó!**

Tisztelettel

Nádor Henrik és Társa

Nagyipiac-tér, Kereskedelmi palota.